Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001669

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-05-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого від 04.06.2026 № 188

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевчук Дмитро Сергійович
2. Dmytro S. Shevchuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0009-3511-938X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: право

Дата захисту: 20-05-2026

Спеціальність за освітою: правознавство

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: ------, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12514

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.21.01

Тема дисертації:

1. Правове регулювання обігу валютних цінностей в Україні.

2. Legal Regulation of the Circulation of Currency Valuables in Ukraine.

Реферат/анотація:

1. У роботі здійснено комплексне дослідження правового регулювання обігу валютних цінностей в Україні в умовах трансформації валютної системи держави, розвитку цифрових фінансових інструментів та функціонування правового режиму воєнного стану. Особливу увагу зосереджено на дослідженні правової природи валютних цінностей, їх місця в системі об'єктів фінансово-правового регулювання, а також характеристиці правового режиму валютного регулювання, валютних обмежень і валютного нагляду. Встановлено, що сучасний розвиток валютних відносин характеризується суттєвою трансформацією підходів до правового регулювання грошового обігу, що пов'язано з переходом від адміністративної моделі валютного регулювання до ліберальної системи, заснованої на принципі свободи здійснення валютних операцій. Показано, що прийняття Закону України «Про валюту і валютні операції» започаткувало нову модель валютної політики держави, яка орієнтована на поступову лібералізацію валютного ринку та

наближення національного валютного законодавства до європейських стандартів правового регулювання руху капіталу. Доведено, що категорії «гроші», «валюта» та «валютні цінності» мають складний міжгалузевий характер і не можуть бути повністю пояснені суто економічними підходами. Обґрунтовано, що гроші виступають універсальною економіко-правовою категорією, яка виконує функції загального еквівалента вартості, засобу платежу, засобу обігу та накопичення, тоді як валюта є юридично визначеною формою існування грошей, що функціонує в межах спеціального правового режиму, встановленого державою. На основі аналізу наукових підходів та положень законодавства встановлено, що валюта набуває публічно-правового значення через систему правового регулювання, які визначають порядок її емісії, обігу, конвертації та державного контролю. Особливу увагу приділено визначенню правової природи валютних цінностей та встановленню критеріїв їх віднесення до відповідної категорії. Доведено, що статус валютних цінностей залежить не лише від економічних властивостей об'єктів, а передусім від їхнього нормативного закріплення у валютному законодавстві. Обґрунтовано підхід, відповідно до якого віднесення певного об'єкта до валютних цінностей має ґрунтуватися на поєднанні двох взаємопов'язаних критеріїв: економічної здатності виконувати функції грошей та нормативного визнання такого об'єкта державою як предмета валютних відносин. У дослідженні докладно проаналізовано еволюцію форм грошей та їх вплив на формування сучасного розуміння валютних цінностей. Встановлено, що розвиток фінансових технологій і цифровізація економічних відносин зумовили появу нових форм вартості, які не завжди можуть бути однозначно інтегровані до традиційної системи валютного регулювання. Доведено, що цифрові фінансові інструменти, такі як електронні гроші, цифрові гроші центрального банку та віртуальні активи, мають різну правову природу й потребують диференційованого підходу до їх правового регулювання. Обґрунтовано необхідність розмежування цифрових форм грошей і цифрових форм вартості. Визначено, що цифровізація фінансових відносин сама по собі не створює нових валютних цінностей, якщо відповідні об'єкти не включені до системи валютного регулювання через їх нормативне визнання державою. З'ясовано, що електронні гроші та цифрові гроші центрального банку можуть розглядатися як особливі форми існування грошей, тоді як віртуальні активи (криптоактиви) не відповідають критеріям валютних цінностей у фінансово-правовому визначенні. Досліджено особливості трансформації правового режиму валютного регулювання в Україні. Встановлено, що нова модель валютного регулювання базується на принципі свободи валютних операцій, відповідно до якого будь-які валютні операції дозволені, якщо вони прямо не заборонені законом. Показано, що така модель відповідає загальним тенденціям розвитку міжнародного фінансового права та спрямована на інтеграцію України до глобального фінансового простору. Обґрунтовано, що реалізація ліберальної моделі валютного регулювання не виключає застосування державою захисних заходів, спрямованих на забезпечення фінансової стабільності та економічної безпеки. З огляду на це особливу увагу зосереджено на валютних обмеженнях як інструменті державної валютної політики. Встановлено, що валютні обмеження можуть виступати ефективним механізмом реагування держави на кризові економічні явища, зокрема в умовах воєнного стану, однак їх застосування має відповідати принципам пропорційності, тимчасовості та правової визначеності. Доведено, що валютні обмеження у сучасній системі валютного регулювання виконують функцію захисного механізму, спрямованого на підтримання стабільності національної валюти, збалансованості платіжного балансу та захисту фінансової системи держави від зовнішніх економічних загроз.

2. The dissertation provides a comprehensive study of the legal regulation of the circulation of currency valuables in Ukraine under the conditions of transformation of the national monetary system, the development of digital financial instruments, and the functioning of the legal regime of martial law. Particular attention is paid to the study of the legal nature of currency valuables, their place within the system of objects of financial and legal regulation, as well as to the characterization of the legal regime of currency regulation, currency restrictions, and currency supervision. It has been established that the modern development of currency relations is characterized by a significant transformation of approaches to the legal regulation of monetary circulation, which is associated with the transition from an administrative model of currency regulation to a liberal system based on the principle of freedom of currency transactions. It is demonstrated that the adoption of the Law of Ukraine “On Currency and

Currency Operations" initiated a new model of the state's currency policy aimed at the gradual liberalization of the foreign exchange market and the approximation of national currency legislation to European standards of legal regulation of capital movement. It is proven that the categories "money", "currency", and "currency valuables" have a complex interdisciplinary nature and cannot be fully explained exclusively through economic approaches. It is substantiated that money functions as a universal economic and legal category performing the functions of a universal equivalent of value, a means of payment, a means of circulation, and a means of accumulation, whereas currency represents a legally defined form of the existence of money functioning within a special legal regime established by the state. Based on the analysis of scientific approaches and legislative provisions, it has been established that currency acquires its public-law significance through a system of legal regulation determining the procedure for its issuance, circulation, conversion, and state control. Special attention is devoted to determining the legal nature of currency valuables and establishing criteria for their classification within this category. It has been proven that currency valuables cannot be defined solely through the economic properties of the relevant objects, since decisive importance belongs to their normative recognition within the framework of currency legislation. An approach is substantiated according to which the classification of a particular object as currency valuables should be based on a combination of two interrelated criteria: the economic ability to perform the functions of money and the normative recognition of such an object by the state as a subject of currency relations. Considerable attention in the research is devoted to the analysis of the evolution of forms of money and its influence on the formation of the modern understanding of currency valuables. It has been established that the development of financial technologies and the digitalization of economic relations have led to the emergence of new forms of value that cannot always be unequivocally integrated into the traditional system of currency regulation. The dissertation proves that digital financial instruments, such as electronic money, central bank digital currency, and virtual assets, possess different legal natures and therefore require differentiated approaches to their legal regulation. The necessity of distinguishing between digital forms of money and digital forms of value is substantiated. It is proven that the digitalization of financial relations in itself does not create new currency valuables if the relevant objects are not incorporated into the system of currency regulation through their normative recognition by the state. It has been established that electronic money and central bank digital currency may be regarded as specific forms of the existence of money, whereas virtual assets (crypto-assets) do not meet the criteria of currency valuables within the financial and legal definition. Particular attention is devoted to the study of the transformation of the legal regime of currency regulation in Ukraine. It has been established that the new model of currency regulation is based on the principle of freedom of currency transactions, according to which any currency operations are permitted unless they are explicitly prohibited by law. It is demonstrated that such a model corresponds to general trends in the development of international financial law and is aimed at integrating Ukraine into the global financial system. It is substantiated that the implementation of a liberal model of currency regulation does not exclude the possibility of the state applying protective measures aimed at ensuring financial stability and economic security.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Шевчук Д. С. Валютні обмеження та їх значення в умовах дії правового режиму воєнного стану. Економічна теорія та право//Б. 2024. № 4. С. 98-112.

- 2. Шевчук, Д. Зміст валютного нагляду. Право та інноваційне суспільство//Б. 2024. № 2 (23). С. 95–100.
- 3. Шевчук Д. С. Ретроспективний аналіз валютних обмежень в умовах ліберальної системи валютного регулювання в Україні. Економічна теорія та право//Б. 2025. № 1. С. 97-122.
- 4. Шевчук Д. С. Валютні обмеження та їх значення в сучасних умовах. Актуальні проблеми фінансового права: виклики сьогодення та перспективи розвитку : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 4 листоп. 2024 р.) : до 220-річчя Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого : електрон. наук. вид. Харків : Право, 2024. С. 139-143.
- 5. Шевчук Д. С. Валютне регулювання в Україні: до питання про баланс між лібералізацією та захистом економіки. Права людини в глобалізованому світі: сучасний стан, шляхи реалізації та механізми захисту: матеріали ІІ всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 25 квітня 2025 р.) / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2025. С. 386-392.
- 6. Шевчук Д. С. До питання впровадження цифрової валюти центрального банку. Право у добу цифрових фінансів : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 7 листоп. 2025 р.): електрон. наук. вид. / Харків : Право, 2025. С. 95-99.
- 7. Шевчук Д. С. МіСА як концептуальна основа формування правового режиму криптовалют в Україні та ЄС. Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство: напрями розвитку : матеріали ІХ Всеукр. студ. наук.-практ. конф. (м. Київ, 17 – 18 груд. 2025 р.): [зб. тез] / ЗВО «МНТУ», каф-ра ЮНЕСКО «Інформ.- комунікат. технол. в освіті». Київ, 2025. С. 157-159.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0111U000965

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Маринів Наталія Анатоліївна

2. Nataliia A. Maryniv

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3082-9608

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Токарєва Катерина Олегівна

2. Kateryna O. Tokarieva

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7891-226X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая"

Код за ЄДРПОУ: 19359117

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 7, Київ, 04025, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковалко Наталія Миколаївна

2. Nataliya M. Kovalko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5550-9267

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Котенко Артем Михайлович

2. Artem M. Kotenko

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0790-2512

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Овчаренко Анастасія Сергіївна

2. Anastasiia S. Ovcharenko

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8697-6466

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Дмитрик Ольга Олександрівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Дмитрик Ольга Олександрівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Лейба Людмила Василівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна